

RAKVERE PÕHIKOOLI ÕPPEKAVA AINEKAVA

KIRJANDUS **II KOOLIASTE** **5.KLASS**

5. klass		
5. KLASSI LÕPETAJA ÕPITULEMUSED	ÕPPESISU JA -TEGEVUSED	MÕISTED
<p>Lugemine</p> <ul style="list-style-type: none"> • On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut);A.Lindgren „Meisterdetektiiv Blomkvist“, Ed Bornhöhe „Tasuja“, S.Rannamaa „Kadri“, 1 loomaraamat vabal valikul • loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; • tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, - elamustest ja –kogemustest;(lemmikraamat praegu ja lapsepõlves) 	<p>Lugemine</p> <p>Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine.</p> <p>Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine.</p> <p>Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine.</p> <p>Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele.</p> <p>Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.</p>	
Jutustamine	<p>Jutustamine</p> <p>Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi.</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel; • jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; • jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu; 	<p>Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Aheljutustamine. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine.</p> <p>Jutustamine piltteksti (foto, koomiks) põhjal.</p> <p>Fantaasialoo jutustamine.</p>	
<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p><u>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi; • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; • koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu; • leiab lõigu kesksed mõtted; • järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; • kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhi- 	<p>Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine</p> <p><u>Teose mõistmist toetavad tegevused</u></p> <p>Küsimuste koostamine: fakti- ja fantaasiaküsimused.</p> <p>Küsimustele vastamine tekstinäitega või oma sõnadega.</p> <p>Teksti kavastamine: kavapunktid väidete ja märksõnadena.</p> <p>Lõikude kesksete mõtete otsimine. Teksti teema sõnastamine.</p> <p>Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal.</p> <p>Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine.</p> <p>Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p> <p><u>Teose/loo kui terviku mõistmine</u></p>	<p>detail, konflikt, kõrvaltegelane, peategelane, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, teos</p>

<p>sündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;</p> <ul style="list-style-type: none"> otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; 	<p>Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord.</p> <p>Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed.</p> <p>Loomamuinasjutu tüüptegelased.</p>	
<p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <ul style="list-style-type: none"> tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi; mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes; kirjutab ise luuletusi . 	<p><u>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine</u></p> <p>Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütm ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine.</p>	<p>algriim, epiteet, koomika, riim, võrdlus</p>

Lõiming:

VÕÕRKEELTE grammatilise süsteemi tundmaõppimisel on kindlasti toeks eesti keele tundides omandatud keelemõisted. Võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist, ent ka vastupidi, võõrsõnad võivad tuttavad olla juba õpitud võõrkeele baasil. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine äratav loodetavalt huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja käsitlemine äratav huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ja kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu. Erinevate tekstinäidete (nt luule-, proosa-, draamatekstid, stsenaariumid) lugemine nende originaalkeeles tutvustab keelekasutust konkreetsetes tekstis, kuid pakub ka tekstiüleseid teadmisi ja uusi kogemusi, sealhulgas stiilitunnetust, infot tekstiliigi ja autori tausta kohta, üldist emotsionaalset laengut. Võõrkeelte õppimisel on soovitatav kasutada tekstiliike, mis on õpilastele tuttavad kirjandustundidest (nt vanasõna, kõnekäänd, mõistatus, novell, miniatuur, reisikiri, päevik). Ajalugu Kirjandus- ja ajalootekste ühendab alates 5. klassist narratiivsus – lugude jutustamine, kus inimlikult huvipakkuvad sündmused on ühendatud üheks terviklikuks looks. Selliste lugude – nii fiktsionaalsete (kirjandus) kui ka faktuaalsete (ajalugu) – lugemise ja jutustamisega, ent ka analüüsi ja tõlgendamisega mõlemad õppeained tegelevadki. Lugude kaudu õpetamine on huvitav ja haarav nii õpetajale kui ka õpilastele. Ed Bornhöhe „Tasuja“- Jüriöö ülestõus.

LOODUSAINETE õppetekstide ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti funktsionaalset lugemisoskust ja tekstitööd. Muuhulgas on oluline, et õpitaks õigesti kirjutama kohanimesid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodus leiab rohkelt kasutamist lastele mõeldud ilu- ja aimekirjanduses. Loodusalaste tekstide lugemine aitab kaasa looduse tundmaõppimisele ja väärtustamisele. Aimeramatuid, kus lastele tutvustatakse huvitavalt faunat ja floorat, ent ka loodusteaduste saavutusi ja probleeme, on lastele kirjutanud August Mälk („Jutte lindudest“), Harri Jõgisalu („Nõiutud allikas“, „Kärp“, „Metsapaharet“), Jaan Rannap („Viimane valgesulg“), Fred Jüssi („Eesti linde ja loomi“), Rein Saluri („Ühed loomad kõik“), Viktor Masing („Sinasõprus tammega“, „Sa vaata vaid“), Aleksei Turovski („Loomult loom“, „Loomad. Sipelgast vaalani“, „Kassipoeg ja võilill“) jt. Piir ilu- ja aimekirjanduse vahel võib neis lasteramatutes olla hajus.

KEHALINE KASVATUS ja kirjandus kohtuvad paljudes laste- ja noortematutes, kus tegelased peavad tähtsaks sportimist (nt Richard Janno „Vutimehed“ ja „Kassisaba poisid“, Jaan Rannapi „Agu Sihvka annab aru“, Janno Põldma „Džuudopoisid“, Mihkel Tiksi „Korvpalliromaan“). Huvilistele võib õpetaja soovitada lugeda kuulsate sportlaste (auto)biograafiaid ja memuaare (nt Gerd Kanter ja Raul Rebane „Gerd Kanter: 15 sammu võiduni“) või aimekirjanduslikke olümpiaramatuid.

Kirjanduse ja eesti keele tunnid, kus kirjutatakse sporditeemalisi luuletusi, jutte, dialooge, arutlevaid kirjandeid, reportaaže või koostatakse viktoriini- ja intervjuuküsimusi, spordiürituste plakateid ja reklaamtekste, aitavad populariseerida sportlikke harrastusi ja tervislikke eluviise. Linnaruumis võib korraldada kirjanduslikke orienteerumismänge, kus on ühendatud füüsiline liikumine ja kirjanduslikud teadmised.